

Recenzije knjig

Book Reviews

Katarina Zajc (urednica), Ekonomska analiza prava v Sloveniji, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana 2009, 332 str., ISBN 978-961-204-441-1, Cena: 48,00 EUR.

Dr. Katarina Zajc je profesorica Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, kjer predava Politično ekonomijo in Ekonomsko analizo prava. Njene objave s področja ekonomske analize prava obravnavajo predvsem področje korporacijskega upravljanja, analize pogodb in učinkovitosti pravosodja. Kot urednica je uredila zadnjo knjigo (zbornik), ki predstavlja neke vrste hrestomatijo ekonomske analize v Republiki Sloveniji. V knjigi skupina avtorjev uporablja metode ekonomske analize prava pri analiziranju slovenskih pravnih razmer, sodnih zadev in institucij.

Knjigo sestavlja 13 prispevkov različnih avtorjev.

Avtorica prvih treh prispevkov je dr. Katarina Zajc. V prvem prispevku, *Ekonomska analiza prava* (opis, zgodovina in aplikacije), opisuje sam pojem ekonomske analize prava, njen zgodovinski razvoj in šole, nato pa ilustrativno prikaže metodo ekonomske analize prava na primeru patentnega prava in vprašanju privatizacije oskrbe z vodo. V drugem prispevku, *Coasov teorem, učinkovitost in imisije*, predstavi Coasov teorem, ki predstavlja enega najpomembnejših orodij ekonomske analize prava. Izvirni Coasov problem pravnega urejanja imisij predstavi v luči slovenske zakonodaje. Tretji prispevek, *Pravo neposlovne odškodninske odgovornosti: primerjava med ZDA in Slovenijo skozi prizmo ekonomske analize prava*, ob uporabi primerjalno-pravne metode primerja slovenski in ameriški sistem dosojanja odškodnine za neposlovno škodo. V prispevku prikaže Handovo formulo, ki jo pri presoji standarda skrbnega vedenja uporabljajo ameriška sodišča. Razliko v pristopu nato prikaže na treh primerih iz ameriške in treh primerih iz slovenske sodne prakse. Avtorica ocenjuje, da bi metode odločanja ameriških sodišč lahko bile uporabljive tudi pred slovenskimi sodišči, četudi ne kot izključna metoda, kar vse bi prispevalo k večji objektivnosti sodb.

Četrti prispevek v knjigi, *Ekonomska analiza pogodbenih sankcij*, je izpod peresa dr. Barbare Rajgelj. V njem avtorica analizira pravne spodbude za optimalno izpolnitev pogodbe in doseganje optimalne stopnje zaupanja. V delu je opisana teorija »učinkovite kršitve pogodb«, ki stoji na stališču, da dolžnikova kršitev pogodbene obveznosti povečuje družbeno bogastvo, če koristi iz kršitve presegajo škodo upnika. Avtorica v tej luči tudi analizira različne možnosti sankcioniranja kršitve pogodb in opozarja, da rešitve, ki jih

predlaga ekonomska teorija, prevzema vse več mednarodnih in nacionalnih pogodbeno-pravnih sistemov. Avtorica se posredno zavzema za to, da bi tudi slovensko obligacijsko pravo sledilo temu trendu, vidi pa oviro v načelu monizma urejanja obligacijskih razmerij, ki ga pozna slovenski Obligacijski zakonik. Peti prispevek, Kako do dobrega korporacijskega upravljanja, je pripravila dr. Katarina Zajc v soavtorstvu z dr. Aleksandro Gregorič in obravnava pot do optimalnega korporacijskega upravljanja v Sloveniji na temelju vladavine prava in učinkovitega sodstva. Ta analiza je toliko bolj zanimiva v perspektivi problemov korporacijskega upravljanja gospodarskih družb v državni lastnini, ki smo ji priča ob vstopanju Slovenije v OECD. Šesti prispevek, Učinkovitost pravnega postopka - analiza odločanja višjih sodišč med letoma 1993 in 2006, je pripravil Aleš Velkaverh in temelji predvsem na orodjih statistične analize, s katerimi avtor skuša ugotoviti, ali je pravdni postopek po sprejemu novega ZPP leta 1999 učinkovitejši in ali se je z novim zakonom v čem spremenil način odločanja višjih sodišč. Na podlagi empirične analize avtor zaključuje, da je novi zakon prinesel učinkovitejši pravdni postopek in to tako v ekonomskem kot tudi pravnem pogledu. Sedmi prispevek z naslovom Ekonomska analiza prepovedi razpolaganja s človeškimi organi je pripravila Lea Vatovec. V svojem prispevku se avtorica loteva normativnih vidikov razpolaganja s človeškimi organi in nekaterih ekonomsko utemeljenih alternativnih modelov trga človeških organov. Pri tem skuša z ekonomskimi argumenti preveriti utemeljenost etičnih pomislekov in zaključuje, da prepoved prenosa dobrin ne vodi v učinkovitost ter se zavzema za reguliran trg s človeškimi organi, ki je ekonomsko učinkovitejša alternativa. Avtorica osmega prispevka z naslovom Hedonistična škoda je Tadeja Švigelj. Hedonistična škoda je škoda zaradi izgube uživanja v življenju oz. nezmožnost udejstvovanja v aktivnostih, ki oškodovancu prinašajo zadovoljstvo. Avtorica v prispevku na podlagi ameriškega prava analizira problem negativnih eksternalij v primerih ukvarjanja s tveganimi aktivnostmi in posledično povečanega tveganja za smrt ali poškodbo.

Deveti prispevek je Bistvena zmota in prevara - pravnoekonomska perspektiva. Avtor dr. Mitja Kovač obravnava pravno ureditev problema asimetrije informacij in posledice takšne ureditve. Pri analizi slovenske ureditve je avtor kritičen in predlaga prenovo ureditve bistvene zmote in prevare. Deseti prispevek z naslovom Ekonomska analiza družine z vidika izročilne pogodbe je izpod peresa Roka Habjana. V prispevku se avtor ukvarja s problemom medgeneracijskih transferjev znotraj družine in njihovimi motivi. Enajsti prispevek je Ekonomska analiza kazenskih sankcij. Avtor je Luka Markelj, ki skuša s pravili ekonomske analize ovrednotiti učinkovitost različnih kazenskih sankcij v slovenskem pravu. Zanimiva je njegova ugotovitev, da z vidika družbene blaginje popolno zatrtje

kriminalitete ni optimalno, ker tako kriminaliteta, kot tudi njeno preprečevanje znižujeta družbeno blaginjo. Namesto tega je smiselno kriminaliteto zniževati samo do točke izenačitve mejnih koristi in mejnih stroškov. Predzadnji, dvanajsti prispevek v knjigi je Ekonomska analiza dopinga v športu. Avtor Igor Angelovski obravnava problem, ki je zaradi profesionalizacije športa vedno bolj pereč in s tem tudi ekonomsko zanimiv. Avtor problem analizira s pomočjo matematične ekonomske analize in ponudi vrsto predlogov za spremembe športnih pravil in sankcij. Zadnji prispevek v knjigi je Študija primera: ekonomska analiza pravnih možnosti prihodnjega preoblikovanja domov za starejše v Republiki Sloveniji, ki sta ga pripravila dr. Bojan Tičar in dr. Etelka Korpič-Horvat. Avtorja uporabita metodo IMRaD (Introduction, Method, Research and Discussion) in na njeni podlagi analizirata pravne in ekonomske možnosti preoblikovanja domov za starejše iz javnih zavodov v alternativne oblike. Avtorja ugotavljata, da se zaradi varovanja javnega interesa varstvo starejših tudi izven javnih zavodov mora opravljati na podlagi koncesijskega razmerja. Preoblikovanje pa bi bilo koristno tudi zaradi jasnega ločevanja javnih sredstev od sredstev, ki so bila pridobljena na trgu. Bistvena predpostavka vsakega preoblikovanja pa mora biti ohranitev obstoječe ravni kakovosti, za kar mora poskrbeti državna regulativa.

Čeprav so bili vsi v knjigi objavljeni prispevki - razen zadnjega - že objavljeni (predvsem v reviji Podjetje in delo), je ta vseeno zanimiva, saj nam posrečena izbira zanimivih prispevkov na enem mestu zagotovo približa problematiko ekonomske analize prava in nas seznanja z njenimi metodami ter dosedanjimi poizkusi njene uporabe v slovenskem pravu. Zato lahko urednici in avtorjem samo čestitamo, knjigo pa priporočimo zainteresirani javnosti.

Dr. Tomaž Keresteš*

* Docent, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Mladinska ulica 9, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-pošta: tomaz.kerestes@uni-mb.si